

TÁJÉKOZTATÓ A BALATON TÉRSÉGÉBEN MEGVALÓSULÓ FORRÁSKIHELYEZÉSI GYAKORLAT EREDMÉNYEIRŐL

1) Bevezetés

A Balaton Fejlesztési Tanács (BFT) 2009. május 8-i ülésén a Balaton 2007-2020 közötti időszakra szóló, Hosszútávú Területfejlesztési Koncepciója elfogadásával egy időben döntött arról, hogy az Balaton Kiemelt Üdülőkörzetre vonatkozóan a munka keretében kialakított legfontosabb indikátorok alapján **monitoring elemzések** készüljenek. E döntéstámogató munka elvégzését a Tanács munkaszervezetére, a Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft-re (BIFÜ Nkft) bízta. A monitoring tevékenység **kiemelt területe az Európai Unió források kihelyezésének gyakorlata**, amelynek eredményeit a Fejlesztéspolitikai Adatbázis és Információs Rendszerben (FAIR) rögzített **legfrissebb információk feldolgozása** alapján tárgyalhatjuk. Az uniós források kihelyezésének **rendszeres elemzési folyamatát** különösen szükségessé teszi a **1861/2016 (XII. 27.) sz. Kormányhatározat**, mely a FAIR-ban monitorozható operatív programok összegei alapján 246,9 milliárd Ft, vidékfejlesztéssel együtt 263,7 milliárd Ft uniós forrást, a hazai forrásokkal együtt mintegy 365,4 milliárd Ft fejlesztési forrást dedikált a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet számára. Az uniós források kihelyezésének gyakorlatában a **2014-2020** közötti ciklus adatain kívül most első alkalommal tudunk beszámolni a **2021-2027** közötti programozási időszak pályázati eredményességéről. Az alábbi tájékoztató első melléklete a 2014-2020 közötti időszak, a második a 2021-2027 közötti programozási időszak eredményeit tartalmazza.

2) A 2014-2020 közötti uniós fejlesztési ciklus forrás-kihelyezési gyakorlata

2.1.) Jogsabályi háttér, forráskeret, monitoring dátumok

- 2014. október 10-én kihirdetésre került a **255/2014 Kormányrendelet**, amely a 2014-2020 programozási időszakra rendelt források felhasználására vonatkozó uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokról szól. A rendelet nevesíti a forrás-kihelyezési gyakorlat elindított operatív programjait, részletezi ezek tartalmát, szabályozza a végrehajtás menetét.
- A **2014-2020** közötti uniós fejlesztési ciklus Magyarországnak ítélt felhasználható forráskerete mintegy **29,7 Mrd Euró**. Ez az euró/forint árfolyam változásainak, illetve a koronavírus-járvány elleni védekezés költségei miatt a Széchenyi 2020 programon belül **Magyarország számára biztosított**, lehívható keret változásai következtében mintegy **9500 Mrd Ft** összegnagyságrendet alkot.
- A felhasználható források lehívása **jelenleg is aktív ütemben zajlik** annak ellenére, hogy a hivatalos tervezési idő már meghaladásra került.
- A magyar forráselosztó szándéka a rendelkezésre álló forráskeret **100 %-ának** lehívása, ezzel együtt a programteljesülés kapcsán a **túlvállalás** fedezetének biztosítása. A túlvállalás optimalizált szintje a keretösszeg 10 %-a körüli alakulhat.
- A 2007-2014 között megvalósult, a forráskihelyezés technikai gyakorlatát tekintve 2015 évben zárult uniós programozási időszakot követően a **BFT 1/2016. (02.12.) sz. határozatában kiemelten fontos feladatnak** minősítette a 2014-2020 közötti fejlesztési ciklus forrás-kihelyezési gyakorlatának Fejlesztéspolitikai Adatbázis és Információs Rendszer (FAIR) adatain alapuló **rendszeres** monitorozását.

- A határozatnak megfelelően **2016 februárjától** évente legalább két alkalommal került sor forrásszerzési monitoring elemzésre.
- A Kormányzat a Balaton térségét a 2014-2020 közötti programozási időszak során **kiemelt fejlesztési övezetnek** tekinti. E döntés keretében került végül megalkotásra és kihirdetésre a **1861/2016 (XII.27.)** sz. Kormányhatározat, mely a FAIR-ban monitorozható operatív programok összegei alapján 246,9 milliárd Ft, vidékfejlesztéssel együtt 263,7 milliárd Ft uniós forrást, a hazai forrásokkal együtt mintegy 365,4 milliárd Ft fejlesztési forrást **dedikált** az üdülőkörzet számára.
- A FAIR adatbázis a **Vidékfejlesztési Program (VP)** adatait **nem tartalmazza**.
- A teljesülő fejlesztési időszak során eddig **14. alkalommal** kerül sor BFT kezdeményezésre FAIR adatleválogatásra és eredményesség beszámolóra, ebből **11. alkalommal** a 1861/2016 Kh. hatálybalépése után:

1. 2016.02.08.
2. 2016.05.05.
3. 2016.10.24.
4. 2017.01.30.
5. 2017.10.27.
6. 2018.04.11.
7. 2018.09.05.
8. 2019.01.08.
9. 2019.10.29.
10. 2020.03.03.
11. 2020.10.15.
12. 2021.01.20.
13. 2021.04.15.
14. 2021.11.08.

- Az eredményösszesítő beszámoló adatleválogatási dátuma: **2021. november 8.**

2.2.) A 2014-2021 közötti forráskihelyezés országos eredményei

- A 2014-2020 közötti tervezési időszakra vonatkozó FAIR adatbázis 2021. november elejéig **összesen 82719 db** projekt adatait tartalmazza. A legutóbbi, 207 nappal korábban, 2021. április 15. leválogatási dátummal készült elemzés óta **további 4685 db** program került rögzítésre.
- Az adatrögzítés **9 operatív program** metszetében zajlik. A benyújtott pályázatok abszolút többsége, mintegy **58 %-a gazdaságfejlesztési** célú. A **területfejlesztés** programjaihoz legalább minden hatodik, a **humán erőforrás-fejlesztéshez** legalább minden nyolcadik pályázatot sorolhatjuk. **E három operatív program pályázatai az összes pályázat mintegy 88 %-át** alkotják, ennek megfelelően a tervezési prioritások **első 10 rangsorhelyén** csupa GINOP, EFOP és TOP tervezési tengelyek állnak. A prioritásrangsort jelentős gyakoriságtöbblet mellett (együtt az összes pályázat 52,6 %-a) az alábbi **gazdaságfejlesztési prioritások** vezetnek:
 - Kis- és középvállalkozások versenyképességének javítása
 - Kutatás, technológiai fejlesztés és innováció
 - Foglalkoztatás
 - Energia
- A **legfontosabb három intézkedés** a kkv-k növekedési lehetőségeinek megteremtése, a vállalati K+I tevékenység intenzitásának ösztönzése, és a vállalkozások megújuló

energia felhasználását és energia-hatékonyság növelését célzó fejlesztéseinek támogatása. Alintézkedés szinten a gyakornoki program pályakezdők támogatására, a megújuló energia használatát, energiahatékonyság növelését célzó épületenergetikai fejlesztések támogatása, illetve a hátrányos helyzetű településeken működő mikro- és kisvállalkozások fejlesztéseinek támogatása.

- A **programok fele egyszerűsített eljárásrend** alapján készült, döntő többségében jogosultság megállapítását követő értékeléssel, további 43 % sztenderd eljárásrendben. Kiemelt eljárásrend a programok 3,3 %-a esetében jelenik meg.
- A **pályázók több mint fele mikro- és kisvállalkozás**, összességében a vállalkezési szektor a pályázók mintegy 62 %-át alkotja. A költségvetési szervek, költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek, önkormányzatok részesedési aránya 22,9 %, a nonprofit szektor részesedése 15 %.
- A **pályázók mintegy 70 %-a öt nemzetgazdasági főágazatba sorolható**, sorrendben:
 - az önkormányzati szektort is tömörítő közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás
 - feldolgozóipar
 - kereskedelem
 - lakossági szolgáltatás szektor
 - építőipar
- A **pályázatok mintegy 57 %-a 2014 és 2017 között** jelent meg, a teljes időszak vonatkozásában a legfrekvenciáltabb év 2017 volt. 2017 évet követően a pályázati aktivitás a koronavírus-járvány első évének időszakáig, 2020-ig csökkent, 2020 során a 2019 évi gyakoriság több mint másfélszeresére növekedett, meghaladta a teljes időszak összes pályázatának 15 %-át. 2021 év során november elejéig mintegy 6400 új pályázat került benyújtásra, ez 2015 év óta a legalacsonyabb gyakoriságérték.
- A **2014-től jelenig teljesülő program forrásigényei meghaladják a 13 805 Mrd Ft-ot, 2021. április közepe óta mintegy 610 Mrd Ft-tal** növekedtek.
- A **forráselosztó által megítélt támogatás mintegy 10 832,5 Mrd Ft, április közepe óta további 691 Mrd Ft-a magasabb összeg, ez azt jelenti, hogy rendelkezésre álló 9 500 Mrd Ft-os kerethez képest mintegy 1 332 Mrd Ft túlvállalás, ami meghaladja az optimálisan tervezett 10 %-os túlvállalási szintet.**
- A **kifizetett támogatás 2021. november elején 9 321,6 Mrd Ft, április óta mintegy 804,5 Mrd Ft-tal** növekedett, a rendelkezésre álló kerethez képest mintegy 180 Mrd Ft-tal kevesebb.
- 2021. november eleji állás alapján az igényelt összköltség közel 17 121 Mrd Ft, az elfogadott összköltség 13 053 Mrd Ft, a szerződéssel lekötött összeg 10 509,6 Mrd Ft, a szerződéses összköltség 12 907,2 Mrd Ft. Közel 200 nap alatt mintegy 700-800 Mrd Ft-tal növekedtek.
- Mivel a tervezési kerethez képest már kevés mozgástér mutatkozik a 2014-2020 közötti, 2021-ben is zajló forráskihelyezés keretében, és a túlvállalás nagyságrendje is 10 % feletti arányon pozicionálható, egyre nagyobb hangsúllyal bír a **teljes eredményesség** mutató értéke, ami a visszakövetelések nélküli, **tényleges megvalósulás alapján létrejött** összegszerűségezt jelzi.
- A **forráselosztó által elutasított, vagy a pályázó által a támogatási döntés előtt visszavont, megszűnt projektek aránya jelen állás szerint az összes pályázaton belül 34,1 %, az elmúlt egy évben folyamatosan csökken.**
- A **támogatott, de a támogatást követően, vagy a kifizetés ideje alatt visszavont, megszűnt projektek aránya növekszik, ezek az elmúlt egy évben 4-5 %-át alkotják az összes projektnek.**

- **A támogatott, de kifizetési fázisba nem jutott projektek száma a programozási idő végével arányban csökken, az áprilisi 5,8 %-ról november elejére 4,4 %-ra módosult.**
- **A támogatott és kifizetett, megvalósult projektek száma folyamatosan növekszik, részarányuk az áprilisi 54,3 %-ról november elejére 56,9 %-ra alakult.**
- **Ez azt jelenti, hogy legalább minden második projektkezdeményezés, amelyet 2014-2020 közötti uniós ciklus idején nyújtottak be a pályázók, támogatást nyert, kifizetésben részesült, és meg is valósult. Ezek teljes gyakorisága 47 068 db projekt.**
- **A támogatott és kifizetett, megvalósult projektek keretében kifizetett teljes összeg 9 137,3 Mrd Ft. A visszakövetelés főösszege 184,3 Mrd Ft, ez utóbbi 1 742 db pályázatot jelent.**
- **Jelen állás szerint a visszakövetelések nélküli kifizetésekhez képest mintegy 362,7 Mrd Ft túlvállalás nélküli összegmozgástér mutatkozik a tervezett maximális kerethez képest.**
- **A visszakövetelések nélküli teljes eredményesség alapján a jelenlegi programozási ciklus során a 2014-2020 közötti lakosságátlag figyelembevételével egy lakosra jutó kifizetett forrásértéke Magyarországon 916 561 Ft.**
- **Amennyiben az országos értéket 100 %-nak tekintjük, NUTS I szinten ennél magasabb egy lakosra jutó kifizetett forrás jellemzi a Dunántúlt, míg az országossal csaknem azonos érték Alföld és Észak nagyrégiót, ugyanakkor a támogatott és kifizetett projekteken belül a legmagasabb arány Közép-Magyarország / Budapest esetében mutatható ki (59,3 %). NUTS II szinten országos érték felett alakul Nyugat-Dunántúl, Észak-Alföld, Észak-Magyarország és Dél-Dunántúl értéke. NUTS III vetületben Somogy, Hajdú-Bihar, Heves, Budapest, Vas, Borsod-Abaúj-Zemplén, Csongrád-Csanád egy lakosra jutó kifizetett forrásértéke magasabb az országosnál. Ebben az esetben 34,1 %-os értékkel továbbra is Pest megye az utolsó. Ezzel együtt Pest megyében is közel 60 % a projekteken belüli támogatott és kifizetett programok aránya, ami magasabb az országos értéknél.**
- **Abban az esetben, ha az extrém magas költségvetésű, de gyakoriságában alacsony volument képviselő közlekedésfejlesztési (IKOP) projektek kifizetésekre gyakorolt hatását nem vesszük figyelembe, mintegy 696 580 Ft az egy lakosra jutó kifizetett összeg Magyarországon. Az elmúlt két évben folyamatosan növekszik. NUTS I szinten országos érték felett helyezkedik a Dunántúl, NUTS II metszetben Nyugat-Dunántúl, NUTS III vetületben Budapest, Csongrád-Csanád, Nógrád, Heves, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Somogy megye is annak ellenére, hogy Somogyban igen jelentős közlekedésfejlesztési projektek valósultak meg az elmúlt években. A NUTS III szint szerinti rangsort ebben az esetben is Pest megye zárja.**

2.3.) A 2014-2021 közötti forráskihelyezés Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területe szerinti eredményei

2.3.1.) Teljes BKÜ területi helyzetkép

- **A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet (BKÜ) területén megvalósítani tervezett programok száma 2021. november 8. állás szerint 3206 db, 217 pályázattal bővült április közepe óta. A BKÜ pályázati aktivitása az országos gyakorisághoz képest 3,9 %, 2017. január és 2021. november közötti tíz mérés átlagában 3,84 %, ezzel NUTS III vetületben is az utolsók között áll.**
- **Az üdülőkörzetben megvalósítani tervezett programok pályázóinak több mint kétharmada székhelyszerűen is az térségben üzemel, vagy itt tartózkodik. 2014 és**

2021 között alig kétszáz olyan pályázat került benyújtásra, ahol az üdülőkörzetben székhellyel rendelkező pályázó a BKÜ területén kívül tervezett megvalósítani projektet, ehhez képest több mint négyszer annyi olyan pályázó van, akinek székhelye BKÜ-n kívüli, de a Balaton körül kívánt projektet megvalósítani.

- A BKÜ pályázatok mintegy **44 %-a Somogy, harmada Veszprém, 22 % a Zala** megyei területrészhöz sorolható. Az április óta eltelt időben a pályázati növekmény arányai lényegében leképezik a teljes időszak területrészek szerinti arányképleteit.
- A **pályázatok 64 %-át** a Területrendezési Tv. alapján **parti és partközeli településeken** kívánták megvalósítani, a **háttérzóna részesedése közel 36 %**. A háttérzóna részesedése kis mértékben, de évek óta folyamatosan növekszik, ezzel együtt április óta a pályázati növekmény többsége továbbra is a parti és partközeli településekhez köthető.
- Az üdülőkörzet 180 településéből 159 településen detektáltunk FAIR-ban rögzített operatív programok alapján pályázati aktivitást, ez mintegy **88 %-os települési lefedettséget** jelent a térségben. Az üdülőkörzet Somogy megyei települési lefedettség értéke 90 %, 63 település 70-ből, ugyanez a BKÜ Veszprém megyei területrészeről 86,1 %, 62 település 72-ből, Zala esetében 89,5 %, 34 település 38 üdülőkörzeti településből. Balatonrendes kivételével valamennyi település az üdülőkörzet háttérzóna területéhez sorolható.

FAIR rendszerben rögzített operatív programok esetében pályázat nélküli települések és ezek átlagos lakosság száma 2014-2020 között

SOMOGY		VESZPRÉM		ZALA	
Település neve	Lakosság átlag (Fő)	Település neve	Lakosság átlag (Fő)	Település neve	Lakosság átlag (Fő)
Csömend	305	Balatoncsicsó	255	Balatonmagyaród	489
Főnyed	85	Balatonrendes	155	Vindornyalak	93
Nagycsepely	397	Hegyesd	176	Vindornyaszőlős	344
Pusztaszemes	391	Hegymagas	299	Zalaújlak	107
Somogymeggyes	488	Kékkút	79		
Szegeerdő	222	Kisapáti	361		
Tikos	138	Salföld	76		
		Szentjakabfa	114		
		Uzsa	325		
		Vöröstó	91		

- A FAIR szerint pályázati aktivitás nélküli települések lakosság száma 2014-2020 között **5000 fő** körül alakult, ami 1,83 %-a a BKÜ 2014-2020 közötti átlagos lakosság számának.
- FAIR rendszerben rögzített adatok alapján a BKÜ területén továbbra is **7 operatív programban** zajlik pályázat: **EFOP, GINOP, IKOP, KEHOP, KÖFOP, MAHOP, TOP**. A benyújtott pályázatok 61 %-a gazdaságfejlesztés, ötéde területfejlesztés témaköréhez érkezett, nyolcada humánerőforrás-fejlesztés. A környezet és energiahatékonysági, valamint a közigazgatás és közszolgáltatási pályázatok aránya 2-3 % közötti, 1 % alatti a halgazdálkodási operatív program pályázati gyakorisága, és 11 db pályázat sorolható a közlekedésfejlesztéshez.
- **Április közepe óta** csak a **gazdaság és a területfejlesztés** programjai kapcsán mutatkozik pályázati aktivitás, több mint 90 %-os többségben a gazdaságfejlesztés területén.

- A BKÜ területén, ugyanúgy, ahogy országosan a **GINOP és TOP** foglalja el a prioritások, intézkedések és alintézkedések pályázati rangsorának kitüntetett helyeit. Mikro- kis és közepes vállalkozások versenyképesség javítása, kutatás-fejlesztés, foglalkoztatás növelés, energiahatékonyság növelés alkotja a fő profilt.
- A pályáztatás **zömében sztenderd, vagy értékeléssel társított egyszerűsített eljárásrend** alapján zajlik, csupán 67 db pályázat kiemelt eljárásrendű.
- A **pályázók 59 %-a vállalkozás**, többségében mikro- és kisvállalkozás, mindez azonban arányában elmarad az országos 62 %-os értéktől, ezzel szemben magasabb az országosnál az **önkormányzati szektort** is tömörítő költségvetési szervek, költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek pályázati aktivitása, ami a BKÜ-ben meghaladja a 26 %-ot. A **nonprofit szektor** pályázati részaránya az országos arány közelében halad, 14-15 % közötti, a pályázó nonprofit szervezetek, ahogyan országosan, úgy BKÜ szinten is magasabb arányban államháztartáson belüliek.
- **Nemzetgazdasági főágazatok szerint** az üdülőkörzeten belül a pályázatok relatív többsége az önkormányzati szektorhoz sorolható; közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás kereteibe helyezhető, de az országoshoz képest szignifikáns mértékben **felülreprezentált a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, a szakmai, tudományos és műszaki tevékenység**, valamint az **ingatlanügyletek** tevékenységterülete is.
- A BKÜ megvalósulási hellyel célzott pályázatok forrásigénye **506,7 Mrd Ft, 3,7 %-a a teljes forrásigénynek. A forráselosztó által megítélt támogatás 380,8 Mrd Ft, ami 3,5 %-a megítélt támogatásnak. A kifizetések teljes összege 453,3 Mrd Ft, ez 4,9 %-a a visszakövetelések nélküli, összes kifizetésnek.**
- A megítélt támogatások kifizetésekhez képest alacsonyabb összege **az IH hivatalos közlése alapján** (EUFHÁT/10554-31/2020. ITM Európai Unió Fejlesztések Koordinációjáért Felelős Helyettes Államtitkárság) elszámolás-technikai differencia. A kifizetett projektek eseteiben a szerződéssel lekötött és a szerződéses összköltség metszeteiben jelentkező kifizetési különbségek is beleszámítanak, mindez összességében jelentős mértékben a közlekedésfejlesztési projekteket érinti.
- **A forrásigények április közepe óta 6,7 Mrd Ft-tal, a megítélt támogatások 9,9 Mrd Ft-tal, a kifizetések 35,8 Mrd Ft-tal növekedtek a BKÜ-ben.**
- A pályázatok igényelt összköltsége 2021. november elején 724,4 Mrd Ft, az elfogadott összköltség 558,9 Mrd Ft, a szerződéssel lekötött összeg 367,1 Mrd Ft, a szerződéses összköltség 551,7 Mrd Ft.
- Ahogyan országosan, üdülőkörzeti szinten is a **teljes eredményességmutató** a sikeresség reális irányadója. **A Balaton térségében a forráselosztó által támogatott, részben, vagy egészében kifizetett, visszakövetelési jelzés nélküli projektek száma 2021. november elején 1726 db, ez 53,8 %-a az összes BKÜ projektnek.**
- **Jelen állás szerint 143 támogatott BKÜ projekt várja, hogy kifizetési fázisba kerülhessen, de erre vonatkozó adatbejegyzés esetükben még nincsen, további 1337 db projekt elutasított, vagy támogatott és akár kifizetett, de a támogatást, vagy a kifizetést követően utólagosan visszavont, vagy megszűnt pályázat.**
- A forrástámogatás megítélését követően visszavont pályázatok megítélt támogatása együttesen 12,9 Mrd Ft, a kifizetést követően megszűnt, visszavont pályázatok száma 55 db, ami összességében 3,8 Mrd Ft-ot jelent. Ez 1,3 Mrd Ft-tal magasabb összeg, mint április közepén volt, és áprilishoz képest novemberre további 11 db pályázatot érint.
- **Összességében a támogatott és kifizetett, visszakövetelési összeg nélküli 1726 db projekt 449,5 Mrd Ft forráshoz jutott a BKÜ-ben 2014 és 2021 között. Ez 99,2 %-a a visszakövetelésekkel együttes kifizetésnek, ami arányában kedvezőbb érték, mint az országos, ez utóbbi 98 %-os tényleges teljesülésen áll.**

- **A Balaton térsége a támogatott és kifizetett, visszakövetelések nélküli, teljes eredményességgel rendelkező, megvalósult pályázatok abszolút gyakorisága vonatkozásában NUTS szintek összehasonlításai szerint gyenge státuszú térségnek számít.**
- A pályázatok eredményesség indexe országosan 56,9 %, míg a BKÜ-ben 53,8 %, és ezzel **utolsó helyen áll** NUTS I és NUTS II összehasonlításban is, NUTS III metszeteket tekintve gyakorlatilag Borsod-Abaúj-Zemplén és Nógrád megye eredményesség arányához közelít, egy század százalékos különbséggel pozícionálódik az utolsó rangsorhelyeken.
- **Az eredményes pályázatok számától eltérően az egy lakosra jutó visszakövetelések nélküli, kifizetett források vonatkozásában azonban minden NUTS szint összehasonlítása szerint kiemelkedően kedvező helyzetű térség.**
- **Az egy lakosra jutó, visszakövetelések nélküli kifizetett forrás a 2014-2020 közötti állandó népesség átlagára vetítve 1 653 468 Ft az üdülőkörzetben, ami az országos egy lakosra jutó teljes eredményesség alapján számolt kifizetési érték 180,4 %-a.**
- Az egy lakosra jutó visszakövetelések nélküli kifizetések BKÜ területére nézve alapvetően kedvező helyzete nem változik érdemben akkor sem, ha a **közlekedésfejlesztési projektek hatásait kikapcsoljuk** az összértékelésből.
- Abban az esetben, **ha az IKOP projektek kifizetéseit nem vesszük figyelembe**, az **egy lakosra jutó** kifizetett, visszakövetelések nélküli forrásösszeg a BKÜ-ben 2021. november elején **722 784 Ft, ez az országos érték 103,8 %-a**, ennél kedvezőbb értéket NUTS I szinten csak a Dunántúl, NUTS II szinten csak a Nyugat-Dunántúl, NUTS III metszetben Budapest, Csongrád-Csanád, Nógrád, Heves, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Somogy megye produkál.

2.3.2.) A 1861/2016 (XII. 27.) sz. Kormányhatározat által kijelölt fejlesztés stratégiai prioritások teljesülése

- A **1861/2016 sz. Kormányhatározatban foglalt** programpontok teljesülése továbbra is **akadálytalanul halad**, a kormányhatározatban nevesített célok és prioritások forrásallokációs szempontból **nagyfokú túlteljesülése** zajlik.
- A **1861/2016 sz. Kh-ban foglalt uniós finanszírozású prioritások FAIR-ban monitorozható, vidékfejlesztés nélküli forrásigénye 2021. november elején 466 Mrd Ft, a megítélt forrás 349,3 Mrd Ft, a kifizetett teljes összeg 328 Mrd Ft. A forrásigények növekedési összege április közepéhez képest 6,8 Mrd Ft, a megítélt támogatásoké 10 Mrd Ft, a kifizetéseké 26,6 Mrd Ft.**
- A monitorozható prioritásokon belül a **turisztikai fejlesztések (GINOP-7)** forrásigénye a Kormányhatározatban dedikált forrás 192,4 %-a, a megítélt forrás a dedikált összeg 158,9 %-a, a **kifizetések** pedig a 26,7 Mrd Ft dedikált forráshoz képest 31,2 Mrd Ft, ezzel **116,9 %-os** arányon állnak.
- A **gazdaság és innováció (GINOP 1-2-3-4-5-6)** prioritás esetében ugyancsak **túlteljesülés** látható, a forrásigény 347,7 %-a, a támogatás 187,5 %-a, a **kifizetés 151,4 %-a** a dedikált 25,2 Mrd Ft-os keretösszegnek, közel 38,2 Mrd Ft.
- A **vízminőség és biztonság (KEHOP 1-2-4-5)** prioritás esetében a forrásigény 115,6 %-a a keretösszegnek, a megítélt támogatás 109,3 %, a **kifizetések** még nem érték el a 100 %-os szintet, jelenleg **91,7 %-os** értéken állnak, 38,37 Mrd Ft keretösszeghez képest 35,2 Mrd Ft került kifizetésre.
- A **közlekedésfejlesztés (IKOP 1-2-3)** prioritás 122,6 Mrd Ft dedikált forrásösszegéhez képest 149,5 Mrd Ft forrásigény jelent meg, ami 122 %-a a tervezett keretnek. A megítélt támogatás 122,6 Mrd Ft, ez teljesen lefedi a keretösszeget, a **kifizetés** azonban

a technikai elszámolás különbségek miatt 139,4 Mrd Ft, ami a dedikált keret **113,7 %**-a.

- A **területfejlesztés** (TOP 1-2-3-4-5-7) prioritás forrásigénye 318,9 %-a a forráskeretnek, a megítélt támogatás 214,3 %-a, a **kifizetések 197,6 %**-os teljesülési arányon állnak, a tervezett 29,76 Mrd Ft-hoz képest 58,8 Mrd Ft-ot alkotnak.
- A **humán erőforrás-fejlesztés** (EFOP 1-3-4.2.1.16) prioritás forrástechnikai alultervezése kezdetektől ismert tény. A forráselosztó rugalmasságát jelzően a forrásigény 38,2 Mrd Ft, a megítélt támogatás 31,3 Mrd Ft, a kifizetés 25,2 Mrd Ft összeg nagyságrendet alkot, ami azt jelenti, hogy a humán erőforrás-fejlesztés forrásigénye közel kilencszerese, a megítélt támogatás több mint hétszerese, a **kifizetés közel hatszorosa** a dedikált összegnek.
- A FAIR-ban monitorozható 6 prioritás együttes dedikált keretösszege **246,9 Mrd Ft**, amihez képest a forrásigény **188,8 %**, a megítélt támogatás **141,5 %**, a **kifizetések 132,9 %-on állnak**.
- Április közepéhez képest a kifizetési növekményként megjelent 26,6 Mrd Ft 27,9 %-a, 7,4 Mrd Ft a közlekedésfejlesztéshez, 23,8 %-a, 6,3 Mrd Ft a turizmusfejlesztéshez érkezett. Mintegy 4,2-4,4 Mrd Ft kifizetett forrás került a környezet és természetvédelemhez, illetve a területfejlesztéshez, ezek külön-külön egy-egy hatodát teszik ki a növekménynek. Közel 3,3 Mrd Ft jutott gazdaságfejlesztési projektekre, ez utóbbi a növekmény nyolcadát alkotja. A humán erőforrás-fejlesztés kifizetéseinek növekedése a legszerényebb, de ez is több mint 1 Mrd Ft, ami az április és november közötti különbségérték 3,8 %-a.
- A 1861/2016 Kormányhatározatban foglalt prioritások teljesülését a **teljes eredményesség mutató alapján is megvizsgálva** azt látjuk, hogy a **visszakövetelések összegével csökkentett kifizetési összeg 324,2 Mrd Ft**, ami 1,6 %-kal alacsonyabb a kifizetéseknél jelzett teljes összegnél.
- **Teljes eredményesség alapján a kifizetések jelen állása szerint a turizmus prioritás teljesülése a dedikált kerethez képest 114,6 %, a gazdaságfejlesztésé 148,7 %, a vízminőség és biztonság esetében minimális a változás, 91,3 %.** A közlekedésfejlesztésnél nincs eltérés, a területfejlesztés esetében a teljesülés aránya **189,7 %**, a humán erőforrás-fejlesztés esetében **589,5 %**.
- **Összességében a FAIR-ban monitorozható prioritások dedikált uniós keretösszegének 131,3 %-a került visszakövetelés nélkül kifizetésre.**
- **Ez azt jelenti, hogy 2021. április közepéhez képest november elejére közel 10 %-kal magasabb a teljes eredményesség alapján megállapítható teljesülési érték.**

2.4.) Összegzés és konklúzió

- A 2014-2020 közötti programozási ciklus forrásösszegeinek lehívása jelenleg is aktív ütemben zajlik. A programozási ciklus teljes lezárásáig a 9500 Mrd Ft tervezési keretösszeg 100 %-án felül a hasznosulást tekintve 10-15 % nagyságrend közötti túlvállalás valószínűsíthető.
- A támogatott és kifizetett, visszakövetelések nélküli, ténylegesen megvalósult projektek Magyarországon abszolút többséget alkotnak a programkezdeményezéseken belül.
- A teljes eredményesség alapján számolt kifizetési főösszeg Magyarországon 2021. november elején 9137,3 Mrd Ft, ez alapján az egy lakosra jutó kifizetett forrás több mint 916 ezer Ft.
- A Balaton térségében megvalósult pályázati aktivitás NUTS összehasonlítások alapján szerény volumenű, ahogyan országos érték alatti a támogatott és kifizetett projektek aránya is.
- Ezzel szemben az egy lakosra jutó támogatások metszetében valamennyi NUTS összehasonlítás szerint megkérdőjelezhetetlen a BKÜ vezető szerepe, FAIR-ban monitorozható operatív programok alapján több mint 1,6 millió Ft fejlesztési forrás jut minden helyi lakosra.
- A Balaton térségének rendkívül kedvező helyzete a 1861/2016 Kh. szerepéhez köthető, ami meghatározott stratégiai prioritások szerint az unió által elfogadott OP rendszeren belül dedikált forrásokat vezetett a térségbe, és rugalmasan kezelt felső keret mellett a program nagyfokú túlteljesülése következett be.
- Fejlesztésstratégiai értelemben a 2014-2020, de kiemelten a 2017-2021 közötti forráselosztási időszak a Balaton térségének kiemelten sikeres fejlesztési időszakát eredményezte. Összhatásaiban kedvező lehetőségeket teremtett, további fejlődést alapoz és biztosít.

3) A 2021-2027 közötti uniós fejlesztési ciklus forrás-kihelyezési gyakorlata

3.1.) Jogszabályi háttér, forráskeret, adatbázis struktúra

- A **Magyar Közlöny** 2021. évi 91. számában kihirdetésre került a **256/2021. (V.18.) Kormányrendelet** a 2021-2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználási rendjéről. Ezt követően a **GINOP_PLUSZ** program keretében **gyorsított eljárásrendben** megjelentek az első pályázati kiírások a 2021-2027 közötti uniós fejlesztési ciklus forrásainak mielőbbi kihelyezhetősége érdekében.
- A 2021-2027 közötti programozási időszak során **Magyarország minden eddiginél több**, összesen mintegy 51,6 Mrd euro, 2021 első félévi forint/euro átlagárfolyamon **mintegy 18 ezer Mrd forint fejlesztési forrással számolhat**.

A jogszabály az operatív programok nevesítése mellett rendelkezik az irányító hatóság és a forráskihezés folyamatában közreműködő szervezet kijelöléséről:

Program		A Kormány európai uniós források felhasználásával kapcsolatos irányító hatósági feladatok ellátására kijelölt tagja által vezetett minisztérium	Közreműködő szervezet
1	Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP PLUSZ)	Miniszterelnöki Kabinetiroda	
2	Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP PLUSZ)	Emberi Erőforrások Minisztériuma	
3	Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz (MAHOP PLUSZ)	Agrárminisztérium	Magyar Államkincstár
4	Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP PLUSZ)	Innovációs és Technológiai Minisztérium	
5	Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP PLUSZ)	Pénzügyminisztérium	
6	Végrehajtás Operatív Program Plusz (VOP PLUSZ)	Miniszterelnökség	
7	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP PLUSZ)	Pénzügyminisztérium	Magyar Államkincstár
8	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP PLUSZ)	Innovációs és Technológiai Minisztérium	
9	Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap Plusz	Belügyminisztérium	
10	Határigazgatási és Vízügyi Eszköz Plusz	Belügyminisztérium	
11	Belső Biztonsági Alap Plusz	Belügyminisztérium	
12	Európai Unió Szolidaritási Alapja	Az Európai Unió Szolidaritási Alapjának létrehozásáról szóló, 2002. november 11-i 2012/2002/EK tanácsi rendelet 2. cikk (1) bekezdés a) pontja vonatkozásában a Belügyminisztérium, a 2. cikk (1) bekezdés b) pontja vonatkozásában az Emberi Erőforrások Minisztériuma	

- Az adatok rögzítése a **korábbi fejlesztési ciklussal megegyező nomenklatúra** alapján történik, továbbra is a **Fejlesztéspolitikai Adatbázis és Információs Rendszer (FAIR)** felépítése szerint.

- A 2021-2027 közötti fejlesztési ciklus első adatait **2021. november 8.** leválogatási dátummal kaptuk kézhez.

3.2.) A 2021-2027 közötti forráskihelyezés első országos eredményei

- Az ITM által megküldött 2021-2027 közötti fejlesztési időszakra vonatkozó FAIR adatbázis **összesen 4811** projekt adatait tartalmazza.
- **Kizárólag a GINOP_PLUSZ** operatív program keretében zajlott adatrögzítés.
- A pályázatok egyetlen kivétellel a **Vállalkozásfejlesztés** prioritáson belül jelentek meg, döntően a Technológiaváltás és kohézió intézkedés, illetve a mikro-, kis- és középvállalkozások modern üzleti és termelési kihívásokhoz való alkalmazkodását segítő fejlesztések támogatása alintézkedés keretében.
- Hét db GINOP_PLUSZ program Kiválósági programok és támogató szolgáltatások intézkedés Kiválósági programok és támogató szolgáltatások alintézkedéshez került benyújtásra
- Egy program a Fenntartható munkaerőpiac prioritás Felnőttképzés intézkedésén belül A munkavállalók és vállalatok alkalmazkodóképességének és termelékenységének javítása a munkaerő fejlesztésén keresztül keretében jelent meg.
- A programok egy kivétellel egyszerűsített eljárásrend szerint kerültek értékelésre. csak a Felnőttképzés keretében benyújtott pályázat kiemelt eljárásrendű.
- Az adatbázisban megjelent programok 96,6 %-a 2021. július 12-én került rögzítésre, ez a beérkezési dátum a legkorábbi, a leválogatás előtti utolsó rögzítési adat 2021. november 2-án került a rendszerbe.
- **A pályázók fele, 50,4 %-a kisvállalkozás, több mint harmada mikrovállalkozás,** minden hetedik középvállalkozás, egy esetben államháztartáson belüli nonprofit szervezet.
- A pályázók mintegy 90 %-ának gazdálkodási forma szerinti besorolása KFT, mintegy 6 % BT, 3 % RT, 1 % egyéb típus (KKT, egyéni vállalkozó, külföldi vállalkozás magyarországi fióktelepe, egyéni cég, elkülönített állami pénzalap).
- A benyújtott projektek 59 %-a Alföld és Észak nagyrégióhoz sorolható, a Dunántúl részesedése 30 %, Közép-Magyarország / Budapest részesedése 11 %.
- A pályázati gyakoriságok rangsorát Pest megye vezeti, minden tizedik pályázat Pest megyéhez sorolható, Budapest mindössze egyetlen pályázattal jelenik meg. Veszprém, Somogy és Zala megyék részesedési gyakorisága az összes pályázatból szerény, Somogy: 4,2 %, Veszprém 3,4 %, Zala 1,7 %. A legkevesebb pályázat Vas megyéből érkezett.
- Az egy településen megjelent projektkezdeményezések alapvetően a megyei jogú városokhoz kapcsolhatók, a gyakoriság ranglista első egy tucat helyén csupa megyei jogú város szerepel, a települések listáját Debrecen vezeti.
- **A pályázatok forrásigénye 523,1 Mrd Ft.** A legalacsonyabb forrásigény 10 millió Ft, a legmagasabb 70 Mrd Ft.
- **A benyújtott pályázatok abszolút többsége, mintegy 61 %-a, 2937 db pályázat jogosult, de IH által elutasításra került.**
- **A jogosult, IH által jóváhagyott, megítélt támogatásban részesült projektek száma 1720 db, legalább minden harmadik, 35,8 % az összes pályázaton belül.**
- A jogosulatlanság miatt elutasított, vagy visszavont támogatási kérelmek aránya 1 % körüli. Az IH döntés előtti, vagy jelenleg adatbejegyzés nélküli projektek aránya minimális.
- **A megítélt támogatás összege 211,3 Mrd Ft,** mintegy kétötöde, 40,4 %-a az igényelt összegnek.

- **733 db projekt** részesült **2021. november elejéig** kifizetésben, ez a támogatott projektek **42,6 %-a**. A támogatott projektek többsége, 987 db projekt még nem jutott el a kifizetési fázisig.
- **A kifizetett összeg országosan mintegy 100 Mrd Ft** (99,8 Mrd Ft), a kifizetések 10 millió és 553 millió Ft között szóródnak.
- **A kifizetések aránya országosan a megítélt támogatáshoz képest 47,2 %, a forrásigényhez képest 19 %.**

3.3.) A 2021-2027 közötti forráskihelyezés első BKÜ eredményei

- A 2021. november elején készült, 2021-2027 közötti fejlesztési időszakra vonatkozó FAIR adatbázis **összesen 164 db Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén megvalósítani tervezett projekt** adatait tartalmazza.
- **A benyújtott projektek BKÜ területi részesedése 3,4 % az országosból.** Mivel az eddigi pályázatok 19 megye+Budapest gyakoriságainak átlagértéke 240 db, ez átlag alatti pályázati gyakoriságnak felel meg. Ezzel párhuzamban átlag alatti pályázati gyakoriság detektálható Somogy, Veszprém és Zala megyék teljes területe esetén is.
- **A BKÜ valamennyi projektkezdeményezése a Vállalkozásfejlesztés** prioritáshoz, ezen belül kivétel nélkül a **Technológiaváltás és kohézió intézkedés A mikro-, kis- és középvállalkozások modern üzleti és termelési kihívásokhoz való alkalmazkodását segítő fejlesztések támogatása** alintézkedéshez érkezett.
- Valamennyi BKÜ területéhez kapcsolódó projekt rögzítésére 2021. július 12-én került sor.
- Minden eddigi BKÜ projekt egyszerűsített eljárásrend értékeléssel szerepel.
- **A projektek felét, 50,6 %-át kivállalkozás, 37,2 %-át mikrovállalkozás képviselőiben nyújtották be.** A 164 db projekt nyolcada középvállalkozásokhoz köthető. Arányaiban az országoshoz képest nagyobb a mikrovállalkozások képviselőiben indított forrásigény, a középvállalkozások alacsonyabb, míg a kisvállalkozások az országos részesedéssel arányosak.
- A pályázók mintegy 90 %-a KFT, a maradék 10 % közel egyenlő mértékben BT és RT, egy pályázó gazdálkodási formája KKT.
- **A BKÜ pályázatok mintegy 60 %-a az üdülőkörzet somogyi, közel harmada, 31,7 % a veszprémi, minden tizenharmadik, 7,9 % a zalai területéhez sorolható.**
- **A pályázatok közel háromnegyede, 121 db projekt, 73,8 %-a a területrendezési törvény alapján a BKÜ parti és partközeli településeihez tartozik,** 43 projekt tervezett megvalósulási helyszíne az üdülőkörzet valamely háttérzóna települése.
- Az üdülőkörzet háttérzóna területéből benyújtott pályázatok több mint fele a térség somogyi részéhez köthető, több mint harmada Balaton-felvidék, Veszprém megye területén található, és csak egyetlen (Zalaapáti) pályázat kapcsolható a Zala megyei háttérzóna szegmenshez.
- **A BKÜ 180 településéből 54 esetében mutatkozik pályázati aktivitás,** ez az üdülőkörzet településeinek **30 %-a**. A pályázati aktivitási ráta a térség Somogy megyei településein 40,3 %, a Veszprém megyei területén 27,1 %, a Zala megyei részen 15,8 %.
- Települési vetület szerint a legtöbb pályázat Siófok megvalósulási hellyel került benyújtásra, ez az összes eddigi BKÜ pályázat ötödét jelenti. Siófok város Hajdúbozsórmény, Jászberény és Kiskunhalas városokkal együtt a 17-ik a pályázati aktivitás települési rangsorában, megelőzve ezzel több megyei jogú várost is, mint Tatabánya, Szombathely, Nagykanizsa, Dunaújváros, vagy Salgótarján.

- Az összes pályázat 2,5 %-át elérő, vagy meghaladó pályázati gyakoriságot felmutató település a BKÜ-ben Siófok, Balatonfüred, Balatonlelle, Balatonfüzfő, Keszthely, Tapolca, Balatonboglár, Fonyód, Litér, Balatonfenyves, Balatonszárszó és Marcali.
- **A BKÜ területéhez sorolható pályázatok forrásigénye 14,6 Mrd Ft**, ez 2,7 %-a az országos forrásigénynek. A legalacsonyabb forrásigény 10,1 millió Ft, a legmagasabb 314,3 millió Ft volt.
- **A BKÜ területéről benyújtott pályázatok közel háromnegyedét (72,6 %) pályázati jogosultság megállapítása ellenére az IH elutasította.** Ez arányában lényegesen magasabb érték, mint az országos (60,6 %). Jogosulatlanság miatt mindössze egyetlen pályázat került elutasításra.
- **Az üdülőkörzet területén támogatott projektek száma 44 db**, ez minden negyedik projektet jelenti. Ez az országosan támogatott 1720 pályázat 2,6 %-a.
- **A 44 támogatott pályázat együttes megítélt támogatás összege 2,9 Mrd Ft**, ami 2,3 %-a az országosan megítélt összegnek. A megítélt támogatás minimumösszege 10,1, a maximum 314,3 millió Ft.
- **Kifizetésben 2021. november elejéig 10 BKÜ projekt részesült, ez az összes kifizetési fázisig eljutott projekt 1,4 %-át jelenti.**
- **A 10 projekt együttes kifizetett összege mintegy 940 millió Ft, ami mindössze 0,9 %-a az eddig kifizetett teljes összegnek.** A legalacsonyabb kifizetés 11,5 millió Ft, a legmagasabb 209,2 millió Ft körüli összeg volt.
- **Az üdülőkörzeti kifizetések aránya a BKÜ-ben megítélt támogatáshoz képest 19,2 %, a forrásigényhez képest 6,4 %,**
- Mind a 10 kifizetésben részesült BKÜ projekt **forrásigénye 100 %-át megkapta támogatásként, ami 100 %-os mértékben kifizetésre is került.**

3.4.) Összegzés és konklúzió

- A 2021-2027 közötti programozási ciklus pályázati rendszere a vállalkozásfejlesztés vetületében dinamikus lendületet véve elindult.
- A pályázatok nagy többségét mind országosan, mind BKÜ területi metszet szerint is az IH elutasította.
- Ugyan az új programozási ciklus még csak alig fél éve indult el, az indulást követő időszak lendületét tekintve a BKÜ területének szereplése gyenge. A pályázatok 3,4 %-a, a támogatott pályázatok 2,6 %-a, a kifizetésben részesült pályázatok 1,4 %-a BKÜ, míg a forrásigények 2,7 %-a, a támogatások 2,3 %-a, a kifizetések 0,9 %-a sorolható az üdülőkörzethez.
- Az új programozási időszak pályázataiban a BKÜ területének eddigi gyenge szereplése különösen figyelemreméltó a 2014-2020 közötti programozási ciklus elsőpró sikeréhez képest.

Siófok, 2021. december 01.

Baltoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség

...../2021 (12.03.) BFT határozat:

A Tanács a Balaton fejlesztéséhez kapcsolódó kormányzati feladatok előrehaladásáról és a szükséges intézkedésekről valamint a Balaton térségében megvalósuló forráskihelyezési gyakorlat eredményeiről szóló tájékoztatót elfogadja.

Felelős: Dr. Molnár Gábor

Határidő: értelem szerint